

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא מציעא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפוך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ז השוכר את הפועלים

גמ' פג. - פז.

במוסיף שכר פועלים א"צ להשכים ולהעריב [אדעתא דעבידתא שפירתא]

כשאין מנהג (בעיר חדשה ופועלים ממקומות הרבה), "כפועל דאו" -
יצאיה למלאכה מנן החמה, וכניסתו בלילה אחר שהחשיך [תזרח השמש וכו' יצא אדם לפעלו
ולעבודתו עדי ערב]

{ בעוה"ז (לילה) תרמוש רשעים (חיתו יער); ר' אלעזר בר"ש ור' ישמעאל בר' יוסי תפסי גנבי; שופריה
דר' יוחנן (בלי זקן), שופריה דרב כהנא מעין דר' אבהו מעין יעקב מעין אדה"ר;
ר' יוחנן ור"ל ומיתתם; יסורים דר"א בר"ש ורבי; קבורת ר"א בר"ש; רבי קירב ר' יוסי בר"א בר"ש ובן
ר"ט, המלמד בן חבירו/ע"ה; אחר ג' דורות תורה מחזרת על אכסניא שלה [לא ימוש וכו' מעתה ועד
עולם], רב יוסף התענה על זה; תעניות דר' זירא כשעלה לא"י; אבדה הארץ שלא בירכו בתורה תחילה;
המקטין עצמו על דב"ת; ר' חנינא היה מחזיר תורה מפלפולו,
ר' חייא עשה שלא תשתכח; בישיבה של מעלה - ר' יוסי בר' חנינא אצל ר' יוחנן אצל ר' ינאי אצל ר'
חנינא אצל ר' חייא; גורקא דר' חייא; בר"ח אליהו הקים אבות להתפלל - ור' חייא ובניו כדוגמתן;
שמואל חכים ולא רבי; רבי ור' נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה;
רבה - נפטר מאימת המלכות, יצאתה נשמתך בטהור; סעודת אברהם עדיפא משלמה;
כמו שאברהם עשה למלאכים עשה הקב"ה לבניו; גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו;
משתה כשנגמל יצחק; לא היה זקנה עד אברהם, חולשא עד יעקב, נתרפא עד אלישע }

גמר מלאכה לסייף וסכין - ר' יוחנן - משיצרף בכבשן, ר"ל - משיצחצחן במים

ספק בהרת קודם לשער לבן - הקב"ה ורבה - טהור, מתיבתא דרקיעא - טמא

יוון פועלים כמנהג המדינה, ואם פסק להדיא - לר' יוחנן בן מתיא ירבה, לרשב"ג כמנהג

שואלים בשלום אשה ע"י בעלה (לרש"י מה שלום הגברת)

שוכר "כאחד מפועלי העיר" - ר' יהושע - כפחות, חכמים - משמנין (רש"י - כמנהג המדינה בינונית)

גמ' פז: - פט:

היתר אכילת פועל [כי תבא] משעת גמר מלאכה (לרש"י - כשתולשין) [ואל כליך, די - לאפוקי בצלים
קטנים מבין גדולים]

עד גמר מלאכה למעשר ולחלה (רש"י - למאוחר שבו) [דיש]

בכל מיני [חרמש, קמה] גידולי קרקע [דיש] אפי' תלוש [קמה] - אם אינו ענין, כי תבא - אפי' לכתף,
היקש חוסם לנחסם] ופטור ממעשר [כנפשך (אסמכתא), כלוקח]

בכרם גוי מותר לתת לכליך [רעך, גזל עכו"ם מותר]

אסור לאכול: דהקדש [רעך], מוצץ [ואכלת], עם דבר אחר [ענבים] (וספק בהבהב באור (רש"י - למתק)),
אכילה גסה [שבועך], בביטול מלאכה, (חולה)

חסם פועל פטור (רש"י - מלא תחסום) [כנפשך]

רשאי בעה"ב להשקותו יין, רשאי פועל לטבל פת בציר [אכשורי גברא]

חיוב מעשר (לל"ב בזיתים וענבים דלאו בני גורן):

ר' ינאי - משיראה פני הבית [בערתי הקדש מן הבית] דרך שער [בשעריך]

ר' יוחנן - פני חצר [ואכלו בשעריך] המשתמרת [הבית]

נופה לחצר, לבית - בעה"ב ושוכר פטורין ממעשר [עיניו בתאנתו (לרש"י - בעיקרה העומד בחוץ)]
ולוקח חייב [עיניו במקחו (לרש"י - משנתלשו באו לבית)]

מעשר רק מדרבנן במוכר [עשר תעשר ואכלת], בלוקח [זרעך]

גמר מלאכה לקישואים ודלועים משהתחיל ליטול הפיקס

מקח, קצץ (לרש"י - ע"מ לאכול), ספיתא במלח קובע למעשר (מדרבנן) בשתיים שתיים [אסמכתא - כי
קבצם כעמיר גורנה (לרש"י - שם גורן על ב' עם חשיבות)]

רש"י פח. - פט:

לרש"י - מקח קובע אפי' קודם שנגמרה מלאכתו למעשר [זבניה אחשביה]

לרש"י - כל האילן בחצר - בעה"ב חייב במעשר

חיוב מעשר אחר כיבוש וחילוק [רש"י כאן - עשר תעשר וכו' במקום אשר יבחר - משנבחרה שילה, רש"י כתובות - תבואת זרעך - המיוחדת לך, בשנה השלישית שנת המעשר - תלוי במנין שמיטות]

מותר לפועל לספות במלח - לרש"י בנתן רשות

גמ' צ. - צא:

לא תחסום:

אפי' במחורב [פח: - רעך רעך, היקש חוסם לנחסם] [צא: - וספק אם מותר בשבלין אחרים], חסמה מבחוץ [בשעת דישה לא תהא חסימה]

פטור: (1) מרכס בתבואה (רש"י - דש אחר שרייה במים להסיר קליפתה [חיוב מעשר משעת דישה]), (2) דש בתרומה ומעשר שני לר"מ או חוץ לחומה לר"י (בשבלין) [לרש"י - סתם דש לפני מירוח] [חוץ מגידולי תרומה, של דמאי [דרבנן]]

אבל תולה בה בול לת"ק מאותו מין, לר"ש כרשינים מפני מראית עין,

(3) אחר גמר מלאכה למעשר [דיש],

(4) מתרזת [לא מעלי],

(5) נכרי בכר ישראל - וספק אם יש איסור אמירה לנכרי (לרש"י - בדישה דגוי) [רק לאו],

(6) החוסם שחבירו דש (וכן בכלאים),

(7) חסמה בקול לר"ל [אינו מעשה] ור' יוחנן חולק [עקימת שפתיו הוי מעשה] (וכן בכלאים) וספק: בקוץ בפייה, ארי מבחוץ, בנה מבחוץ, צמאה למים, פרס ע"ג דישה

מותר להרעב פרתו, מותר לשוכר להאכילו קש (לל"ב קודם שנכנס לדישה)

גוים מסרסין עבורו ימכור (רבא - לשחיטה, אביי - אף לחרישה) [הערמה - אמירה לנכרי, לפני עור לר' חידקא]

לבנו קטן מח', יחליף עם חבירו כשסרס שלא מדעתו

החוסם לוקה ומשלם ד' קבין לפרה וג' לחמור [כר"מ, רבא - לצאת י"ש (לרבי דרש"י - אי תפיס לא מפקינן) [כאתנן בעריות (לרש"י - אתנן סתמא כתיב)], [ר"פ - חיוב מזונות משמשך]

פת חלביושרי בדיעבד אסור

מותר להכניס כלאים לדיר (חוץ מעושה לפריצותא),

ובמינו אפי' כמכחול בשפופרת [לא תרביע בהמתך כלאים, בעבידתיה טריד]

רש"י צ.

דש בה כהן בתרומה פטור - לרש"י - בפרה של ישראל

גמ' צא: - צג.

לר' יוסי בר"י פועל אוכל רק בעושה בידי ורגליו [כשור] וספק בדש באווז ותרנגול, ות"ק חולק [כי תבא]

עד שלא הילכו שתי וערב בדריכת ענבים אוכלין ולא שותין יין [רש"י - אין מלאכתן ניכרת בין והו"ל מין אחר]

אסור במין אחר, וספק במינו מגפן אחר כשאשתו מביא א"כ מודלת אחבירתה דמותר

יכול להמנע עד שמגיע ליפות

ספק אי מהלך כעושה מעשה (רש"י - בגפן שהולך אצלה)

משום משיב אבידה (רש"י - שלא יבטל ממלאכתו) אוכל בהליכה משורה לשורה, בחזרה מגת, בהמה ממשאווי עד שפורק

לת"ק ורבנן אוכל יותר מכדי שכרו, ור' אלעזר חסמא חולק [מח' אי משמים או משלו, אי דרשינן
כנפשך - שכר דמוסר נפשו לבד]
לרבנן בתראי מלמדין שלא יהא רעבתן; דוקא שכיר יום יכול לאכול הכל (דלא כרב אסי); אפי'
אינו שכירו אוכל (רב כהנא בעושיין בסעודתא) כאיסי בן יהודה [כי תבא]
אי אוכל משל שמים (רש"י - כמתנות עניים) אסור לתת לאשתו ובניו (לרש"י - עד דמטא לידו)
אי משלו - נזיר אסור לתת ענבים לאשתו משום "לך לך", התנה שבנו אוכל (לרש"י - בשכר פעולתו)
חייב במעשר משום מיחזי כמקח
לא הודיע לפועל שעושה בנטע רבעי/טבל - יפדה/יעשר ויאכילו [כמקח טעות]
קוצץ שלא יאכל - עצמו, אשתו, בנו ועבדו גדולים [ידעי ומחלי], לתנא ר' הושעיא אף עבד קטן;
ומשנתנו חולק [מח' אי משלו (לרש"י - תורה הוסיפה שכר) או משמים (רש"י - כמתנות עניים - ואינה
שלהן עד שיתנה בפייהם), נ"מ אי מעלה להן מזונות (ושאני בנו דצערנו לא זכו ליה) או לא, מח' אם
יכול לומר עשה עמי ואיני זנך]

רב - שומרי פירות תלושיין אוכלין מדאו' [כעושה מעשה],
שומרי מחובר (רש"י - וכ"ש עושה) מהלכות מדינה (מנהג)
שמואל, רב אשי - שומרי תלושיין מהלכות מדינה [לאו כמעשה],
שומרי מחובר ועושה במחובר לפני גמר מלאכה - כלום
משמר פרה (אחר שחיטה) מטמא בגדים [לשמואל - גזירה שמא יזיז אבר]

גמ' צג. - צד.

בריייתא - לר"מ שוכר כש"ח, לר"י כש"ש. לרבה בר אבוה איפכא קתני.
ש"ש שנטר כדנטרי אינשי (החליקה למים, בא אריה)
לרבה הוי אונס חוץ מחזוני מתא (שומרי העיר בלילה),
לרב חסדא ורבה בר"ה ואביי הוי כאבידה [להכי שלמתי לניטורתא יתירתא]
רועה ששמע קול אריה ועל, אומדים אם היה יכול לקדם ברועים ומקלות, ש"ח בחנם, ש"ש בשכר עד
כדי דמי בהמות ובעה"ב מחזיר [כושרא דחיותא, טרחא לקנות]
ר"פ - ש"ש צריך להעביר חיותא על גשר חדא חדא [תוס' - כעין גניבה ואבידה כרב חסדא, ולרב כהנא ב"ק
נח.) הוי פשיעה]
נגנבה באונס והוכר הגנב - ש"ח יכול לישבע (רבא ב"ק קח:) - ישלם אא"כ כבר נשבע),
ש"ש ישלם ויטרח אחריו
ש"ח חייב כשאלו רמא קלא היו מצלין
אונס: ב' זאבים, לר"י - א' בשעת משלחת זאבים, ג' כלבים, לר"מ ב' מב' רוחות,
לסטים (רש"י - אחד) מזויין (אפי' רועה מזויין [א"צ למסור נפשו]), ארי והדוב וכו',
מתה כדרכה, עלתה לצוק בעל כרחו ונפלה למרות שהחזיקה (לו:)
גידף גנב והזכיר לו מקום הבהמות חייב [כהוליכן אצלן]
מתנה להיות פטור משבועה ומשלם [מעיקרא לא שעבד נפשו]
מתנה ש"ש להיות כשואל - לשמואל בקנין, לר' יוחנן בהנאת קול שנאמן הוא גמיר ומשעבד נפשיה
תנאו בטל: במתנה עמש"כ בתורה (לר"י בדבר שאינו ממון), מעשה קודם לתנאי (לרש"י גיטין - לכר"ע),
א"א לקיים תנאו (להל' כר"י בן תימא)